

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв**

Кафедра образотворчого мистецтва і дизайну

СТВОРЕННЯ СЕРІЇ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ

**Кваліфікаційна робота (проект)
Пояснювальна записка
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»**

Виконав: студент 16-421 групи
Спеціальності 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Спеціалізація: художня культура,
декоративне мистецтво
Освітньо-професійної (наукової) програми
Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Рванова Венера Олександрівна

Керівник доцент Курак С.П.
Рецензент кандидатка архітектури, доцентка
кафедри будівництва Херсонського
державного аграрно-економічного
університету Кутузова Т.Ю.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. Ілюстрація як вид книжкової графіки	
1.1. Виникнення ілюстрування і розвиток.....	5
1.2. Графічні техніки ілюстрації.....	9
Розділ 2. Особливості ілюстрування	
2.1. Ілюстрування художніх творів	12
2.2. Види ілюстрації	16
ВИСНОВКИ	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22

Вступ

Актуальність дослідження:

Людина, розкриваючи книгу, журнал поряд з текстом бачить художників . Такі зображення звуться ілюстрацій Це зрине наочне зображення. Воно доповнює або співіснує з будь-яким текстом . На літературні теми виконувалися багато малюнків, творів живопису і скульптури які мали незалежне мистецьке значення. Приміром , живописні зображення О. Дом'є, виконані за мотивами твору М. Сервантеса "Дон Кіхот

Ілюстрації створюються для сприймання в єдності з текстом, тобто знаходяться в книзі грає велику роль в її сприйнятті в ході читання. Ілюстрації літературного твору разом з ним є єдиним цілим.

Книжкові ілюстрації, без супроводу текстом , можуть часом зробитися незрозумілими. Ілюстрації не завжди буває самостійні але за сюжетом, вони мусить відповідати змісту твору.

Художника зобов'язується зробити зрозумілими думки і образи письменника, допомагаючи він повинен проникнутись історією твору , уявити почуття і, побут героїв. Образи створені хорошим ілюстратором це прекрасні зразки самобутньої творчості.

Але це зовсім не означає, що ілюстрація повинна бути простим зображальним переказом оповідання . В сенсі слова ілюстрація вона , або роз'яснюють текст шляхом демонстрації відповідного візуального образу, або активно трактує текст. Ілюстрації сприяють ще до читання зорієнтуватися в змісті книги, залучаючи читачів.

Виходячи із вищезазначеного, темою дипломної роботи було обрано

«Створення серії ілюстрації ілюстрування до літературного твору»

Мета : охарактеризувати особливості ілюстрування творів художньої літератури

Завдання дипломної роботи:

1. Ознайомитись з історією і розвитком ілюстрації.
2. Проаналізувати графічні техніки

3. Дослідити ілюстрування як вид

4. Охарактеризувати ілюстрування художніх творів

Об'єкт дослідження – ілюстрація як вид графіки

Апробація результатів дослідження були розглянуті на

Предмет дослідження – ілюстрування в художньому творі

методи дослідження аналізу-поглиблене вивчення технік ілюстрації, історичний метод-становлення і процес розвитку ілюстрації як мистецького твору, синтезу-особливості зображені літературних сюжетів, технічний метод-поєднання технік процесі ілюстрування.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були розглянуті на XI Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми мистецької освіти в системі вищої школи», що проходила на кафедрі культурології Херсонського державного університету.

Структура роботи: кваліфікаційний проект складається з практичної частини («Серія ілюстрацій до дитячих віршів поета Ю. Басюка») та пояснювальної записки, що містить вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел.

Розділ 1. Ілюстрація як вид книжкової графіки.

1. Виникнення ілюстрування і розвиток.

Зараз не можливо уявити книгу або журнал без ілюстрацій. Зображення покращує сприйняття пов'язаної з ними інформації в газетах або статтях в інтернеті поряд ми часто бачимо фотографії художників або малюнки.

Історія сягає в далекі часи. Навіть у Стародавньому Єгипті чаклунські та папірусні пісні супроводжувались зображеннями. Дозволено відображати вміст документа. Стародавні зразки є в збережених рукописах "Іліади" та "Енеїди". У Давній Русі вже в XI столітті з'явилися рукописні зображення ("Євангеліє від Остромира", збірник Святослава). Вони були кольоровими, пофарбованими в золото . Такі книги, виготовлена в одному примірнику, мають велику цінність і дуже дорогі. Це було неможливо для людей з низьким рівнем доходу, і потреба в книзі стала ще більш нагальною. Потім виникла ідея друкованої книги. З відкриттям друкарського верстата (кінець XIV - початок XVIII - століття) історія ілюстрації почала швидко прогресувати . Символи були чорними так само, як і сам текст, так само, як деревина, на якій були написані написи, була пофарбована в чорний колір. «Віньетка» (від французької «віньєтка») - це картина закінченого, невеликого за розміром, темою плану чи структури об'єктів (часто порівняльної вартості), яка стала дуже популярною в книгах 18 століття. Зазвичай такі малюнки розміщуються на першому і останньому титульному аркуші книги[14,с.90].

В XIX століття картини були переглянуті з використанням фототехніки. Цинкографія (отримання лінії малювання на цинковій дошці), автотипізація (отримання на півтонових зображень), триколірний друк (виготовлення кольорових ілюстрацій). У дев'ятнадцятому столітті на перше місце виходить реалізм зображень.

. Літературна діяльність заохочувала і продовжує надихати багатьох митців. Твори Гомера, Овідія, Вергілія та інших античних письменників, Біблія, Євангелія, твори Шекспіра та Сервантеса зіграли важливу роль у античному мистецтві. художники висловлювали їх в найрізноманітніших

жанрах гобелени розписи на вазах, станковий живопис. Окреме місце займає книга.

Що ж до книжкової графіки в Україні вона також бере свій початок з глибин віків. Рукописні книги які з'явилися XI-XII в Київській Русі дали старт розвитку книжкової графіки. До оформлення книг входили орнаментальні заставки, сторінкові ілюстрації, заголовні літери, а берега сторінок прикрашалися дрібною мініатюрою. твір що зберігся до наших днів, є «І збірник Святослава» (1073), «Добрилове Євангеліє» (1164). «Остромирове Євангеліє» (1056-1057), «Трірський псалтир» (або «Кодекс Гертруди»)[16,с.56].

У створенні композиції використовується об'єднання декоративні і графічні елементи. Рисунок був скупим в той же час сміливим але добре показував головне без зайвих дрібниць. На час боротьби українського народу з загарбниками у XIV-XVст., розвиток рукописної книги не припинявся. Цікавою і розмаїтною стає орнаменти ініціалів і заставок. Вони поєднуються на основі сплечених геометричних елементів, рослинних та тетралогічних, звіриних елементів. В композиції заставок і кінцівок використовується плетінка, яка малюнком нагадує предмети побуту. Часто використовується циркулярна орнаментика. Рослинні орнаменти також поєднують з плетінкою яка входить в книжкове оздоблення. Починаючи від заставки або ініціалу, рослинний. Надає сторінці гарний вигляд і робить її мистецьким витвором книжкової графіки[9,С.36].

Рукописна книга не припиняла свій розвиток коли в Україні виникло книгодрукування в XVI ст. і продовжувала розвиватися. Оздоблюючи рукописи художники використовують копії гравюр стародруків і виконують в різних техніках. В середині XVI ст. в Україні відновлюється книгодрукування.

Стверджують що Іван Федоров пожвавив ситуацію надрукувавши у Львові 1574р. Апостола Граматику. Друкарні почали роботу в містах. В києво-Печерській лаврі гравюру виконували впродовж цілих століть. Крім

книжкової гравюри також майстри займалися станковою гравюрою естамп. Все спочатку зображувалось на дерев'яних дошках друкувалися на папері і розповсюджувалися людям, на них були сюжети біблійних притч, портрети святих, монастирів [17].

У другій половині XVII-XVIII ст. настає розквітає українське граверство. Це був час боротьби українського народу проти польсько-шляхетського поневолення, становлення національної свідомості. Все це надихало українських митців. А стародруки роблять графічне оздоблення дедалі багатшим розкішнішим. Титульному аркуш приділяється особлива увага, композиція якого збагачується сюжетно-орнаментальними елементами та фронтиспісом, що друкувався на звороті титула. До обдарованих художників які вплинули на розквіт української рвцевої гравюри були такі майстри, як Олександр і Леонтій Тарасевичі. а також Інокентія Щирського, який працював на рівні світових різців[11,С.70].

Під кінець XVIII ст. в українській графіці, як і в іншому мистецтві, відбуваються істотні зміни. Церква як основний замовник втрачає своє володарське становище. Починають працювати цивільні друкарні, у яких утверджується більше приділяється час світській тематиці. Монастирські друкарні зазнають занепадають. також почала упдати народна гравірована картинка, яка мала релігійний сюжет [7,С.70].

На початку XIX ст. українське графічне мистецтво вступає в новий етап свого розвитку. Внаслідок зростання антифеодалного руху народних мас виникають нові революційно-демократичні ідеї, які впливають і на формування мистецтва. Провідне місце тепер займає станкова графіка, а в ній на широку дорогу виходять побутовий та історичний жанр, пейзаж та портрет, які в період переважання церковних канонів лише частково існували в книжковій та естампній гравюрі. Вивчалися нові графічні техніки: торцева гравюра на дереві, автолітографія, офорт, акватинта. Визначним етапом у розквіту українського мистецтва графіки стала творчість Тараса Шевченка. У його творчості певне місце займає графіка. Він працював у рисунку олівцем,

пером, любив сепію, акварель. Надавав великого значення естампній графіці і багато працював у техніці офорта і акватинти, у чому досяг високої досконалості. Великий внесок у книжкову графіку на початку ХХ ст. зробили також такі видатні живописці як О. Кульчицька, Ю. Панькевич (в Галичині)

Історію книг можна сприймати як прямий і послідовний спосіб просування мистецтва. Бувають випадки, коли мистецтво зазнавало піднесення, але є і час занепаду, втрати художніх навичок

1.2. Графічні техніки ілюстрації

До основних технік виконання ілюстрації входить Гравюра в залежності від матеріалу, способу його обробки (гравірування) - механічного або хімічного (травлення), від виду "глибокої", "високої" або "плоскою" друку ділиться на наступні техніки: ксилографія, ліногравюра, цинкографія, літографія, гравюра на картоні, гравюра різцем на міді, офорт, мецо-тинто, акватинта, суха голка.

Офорт (від франц. Eau-forte азотна кислота) - вид гравюри; малюнок царапають. Спеціальною голкою в шарі кислотного стійкого лаку, що покриває пластину металу, видряпані місця травляться кислотою, а отримані заглиблення малюнка заповнюються фарбою і робиться відбиток на папір.

Літографія - спосіб друку, при якому відбитки виходять перенесенням фарби під тиском з плоскої (нерельєфна) друкарської форми безпосередньо на папір;. Літографія стала прототипом плоского друку.

Ліногравюрою називається техніка високого друку, що створюється в кілька етапів. Спочатку малюнок вирізається на пластичному матеріалі (лінолеум, полімер), і потім друкується на папері за допомогою спеціального верстата і друкарської фарби. Зображення, виконані в техніці ліногравюри, відрізняються контрастністю білих і чорних тонів, лаконічністю і стилістичністю на ксилографічні відбитки [18].

Також ілюстрацію виконують за допомогою туші-чорної фарби, виготовленої з сажі. Серед різновидів її можна згадати рідку, концентровану і суху в формі плиток або паличок. Існує також різнобарвна туш. Малюють найчастіше за допомогою кисті або пера. Широко використовується також техніка сухої кисті. Манера малювання тушшю, як правило, штрихова. Малюнки, виконані тушшю, світлостійкі. Однак є деякі труднощі при виконанні роботи тушшю, а саме чутливість пера, при цьому легко змінюється характер лінії, її виразність і товщина. Туш передає найтонші деталі малюнка якщо той потребує

Малюнки, виконані будь-яким різновидом туші, відрізняються світлостійкістю. Туш-матеріал для малювання пером або пензлем, використовується в техніці суха кисть. Особливістю виконання малюнків, тушшю, є штрихова манера виконання. Іза чутливості пера працювати складно, але легко змінює характер лінії. Кожному художнику властиві свої прийоми роботи з тушшю. Рембрандт, наприклад, опрацьовував малюнок не тільки пером, але і пензлем, трісочками, паличкою

Техніка виконання тушшю досить активна, ретельна і точна опрацювання пером, заливка за допомогою кисті тонкими тональними градаціями, їх контраст з білою (або злегка тонованою) папером — все це дає художнику великі творчі можливості. [5,с.89].

Техніка малювання пером. Перо і чорнило - це чудове і різнобічне засіб, яке було популярно ще у художників Стародавнього Єгипту. Воно дозволяє використовувати різні техніки і ефекти, а необхідні матеріали вкрай прості.

Що до виконання ілюстрації в техніці Акварель. Живописна техніка, що використовує спеціальні акварельні фарби, при розчиненні у воді утворюють прозору суспензію тонкого пігменту, і дозволяє за рахунок цього створювати ефект легкості, легкості і тонких колірних переходів. Акварель суміщає особливості живопису (тону, побудова форми і простору кольором) і графіки (активна роль паперу в побудові зображення, відсутність специфічної рельєфності мазка, характерної для живописної поверхні)

Залежно від ступеня вологості паперу виділимо такі акварельні техніки, як "робота по-сирому" ("Англійська" акварель) і "робота по-сухому" ("Італійська" акварель). Крім цього можна зустріти і комбінації даних прийомів. Робота по-сирому. що фарба наноситься на попередньо змочений водою лист. Ступінь його вологості залежить від творчого задуму художника, але зазвичай починають працювати після того, як вода на папері перестає "блищати" на світлі. ".[13,с.45]

Техніка a la Prima. Це живопис по-сирому, написана швидко, в один сеанс, при якій створюються неповторні ефекти розлучень, переливів і

перетікань фарби. Гідність і одночасно складність тут в тому, що зображення, миттєво виникає на папері і химерно розпливається під дією руху води, згодом неможливо піддати ніякій зміні, всі кольори беруться відразу в повну силу. Зображення пишеться практично без зупинки і, як правило, "в один дотик", тобто кисть по можливості стосується окремої частини паперу лише один-два рази, більше не повертаючись до неї. Це дозволяє зберегти абсолютну прозорість, легкість акварелі, уникнути бруду в роботі.

Робота "по-сухому". Полягає в тому, що фарба наноситься на сухий аркуш паперу одним-двома (одношарова акварель) або декількома (лесування) шарами, в залежності від ідеї художника. Цей спосіб дозволяє забезпечувати хороший контроль над растекаемостью фарби, тональністю і формою мазків. Цей метод добре підходить для графічних зображень, так як мазки на сухому папері зберігають свою чіткість. Крім того, таку акварель можна писати як за один сеанс, так і за кілька (при фрагментарній роботі) з перервами в міру необхідності..

Розділ 2. Особливості ілюстрування

1.2. Ілюстрування художніх творів

Ілюстрація є від-правною точкою для дослідження синтезу художньої літератури і образотворчого мистецтва але загальний простір і повна область взаємодії цих видів мистецтва стає очевидна внаслідок виходу за межі поняття ілюстрація

Мистецтво, Освіта, наука то в даному випадку ілюстрація визначається як " зображення, що супроводжує, доповнює і наочно роз'яснює текст (рисунок, гравюри, фотознімки, репродукції і т. д.), власне як область мистецтва-зображувальне тлумачення літературного і науково-го твору.

У строгому значенні терміна до ілюстрації слід відносити твори, призначені для сприйняття в єдності з текстом. Витоки ілюстрації належать до книжного етапу розвитку писемності в культурах різних народів. Зображення завжди супроводжують слово, написаному, надрукованому, . Подальший розвиток мистецтва ілюстрації тісно пов'язані з історією книги. Однак, незважаючи на глибину і обширність природа ілюстрації залишається предметом дискусій. Одні дослідники схильні поширювати поняття "ілюстрація " на твір образотворчого мистецтва, включаючи монументальну і станковий живопис, Якщо в них використовуються літературні, міфологічні, релігійні сюжети[15].

При такій концепції майже вся історія образотворчого мистецтва стає історією ілюстрація. Інші більш обережно підходять до даного питання: так, згідно А. А. Сідорову « " умовно до ілюстрації можна віднести різні зображення, створені на основі різних літературних і міфологічних сюжетів, однак, подібні композиції-якщо вони не пов'язані з мистецтвом книги-не можуть вважатися власне ілюстрацією»[17]. Ілюстрації групуються за різними критеріям. Одна з класифікацій-по методу відображення дійсності. з вище сказаного ілюстрації діляться на соціально-образні та науково-пізнавальні

ілюстрація перш за все повина бути художньою. У ній має бути виражено художником своє розуміння ідеї твору, знайдені композиційне рішення всієї

книги в цілому, загальна емоційна тональність єдність стилю роль художника зробити книгу предметом мистецтва для того щоб допомогти читачеві перейнятися духом літературного твору. Художник сам повинен глибоко проникнутись і захопитися ним. Зображення у літературному творі є самостійною формою мистецтва повноправним компонентом. Однією з особливостей ілюстрації – емоційний вплив на читача. Беручи до уваги певне видання ми піддаємося такому впливу і з боку твору, і з боку книжкової форми, значущою частиною якої є ілюстрації. Особливість ілюстрації у тому, що її функції переплетені: одна впливає з іншої, одна обумовлюється другою. Без детального розгляду кожної функції неможливо зрозуміти певні аспекти роботи над образотворчим матеріалом видання.

При застосуванні іншої фарби розширюються оформлювальні рішення, усуваються проблеми, пов'язані з пошуком і упізнанням необхідного матеріалу. Колір виконує важливу сигнальну функцію. З'ясовано, що ілюстраційний матеріал, розташований з правого боку розвороту книги, одразу заволодіває увагою читача, а текст, що розташований зліва, сприймається вже після ілюстрації, і навпаки. Відомо також, що "один елемент, будучи єдиним в площині, звертає на себе всю увагу глядача або читача. І "зміст" подібної композиції – врівноваженої, неуврівноваженої, статичної, динамічної, симетричної – визначається більш місцем елемента, тобто зоровим центром, ніж його розмірами і характером"[1].

Віддаляючи або наближаючи матеріал до зорового центру смуги, ми на віддаляємо або наближаємо момент сприйняття читцем, виділяє тим самим його другорядність або важливість. Малюнок забезпечує цілісність композиції. Від якості, кількості, розміру, єдності техніки виконання залежить звучання всього ансамблю книги. Співмірність та гармонія усіх частин видання будуть визначати його естетичну цінність в цілому. Книжкова ілюстрація, має основну відмінність від інших зображень – вона створюється для тексту. Усі переваги книжкової ілюстрації повною мірою розкриваються в контексті всієї книги, де вона є важливим елементом композиції. Не можна

просто прикріпити ілюстрацію до тексту, недостатньо підібрати для книги найактуальніший сюжет – необхідно закомпонувати текстовий та ілюстраційний контент в усьому виданні.

Композиція видання та правильне розташування ілюстрацій у ньому визначає його естетичну цінність і значущість як явища книжкового мистецтва. Можна зазначити, що не в кожному з видань ілюстрації проявляють себе всебічно.

В одному з них найбільш важливим стає значення ілюстрацій як додаткового джерела інформації;

в другому – ілюстрації допомагають засвоювати зміст, правильно спрямувати увагу читця;

у третьому – головним є виступає сам зміст образотворчого матеріалу, його естетика. Виявляючи себе неоднаково, ілюстрації ніколи не бувають функціонально односторонніми, у виданні обов'язково присутній всі їх функціональності [15,с.87].

Колір в ілюструванні стає засобом вираження. Властивості кольору, детально розглянуті у виданнях з живопису і композиції - це колірний тон, насиченість, світлота і яскравість. Колір використовується інтуїтивно, минаючи логіку. Він володіє асоціативним звучанням, і його сприйняття часто бере витoki з міфології та релігії. Але деякі закономірності сприйняття кольору закладені в нас природою і життєвим досвідом.

Теплі кольори більш легкі, мають наближає ефектом, здатні візуально збільшувати обсяг предмет. Холодні кольори важкі, мають віддаляє ефектом. Зелений колір-пасивний, може "помирить" інші фарби (згадаємо, як красиво виглядають в природі строкаті квіти на тлі зелених листя).[8,с.220]

Білий і чорний — нейтральні колір. Вони можуть гармоніювати з будь-якими відтінками. Білий візуально збільшує площу і обсяг зображуваного, чорний — навпаки. Чорний колір в поєднанні з іншими створює відчуття урочистості, білий — чистоти, світла, легкості, свободи. Жовтий і

помаранчевий символізують радість і оптимізм, червоний — любов, пристрасть, іноді тривогу. Зелений предствляє спокій; синій, блакитний, фіолетовий-печаль, самотність.

Під колористичною гармонією розуміють єдність звучання і рівновагу використаних хроматичних тон. При цьому може бути два випадок:

- всі відтінки приведені до єдності відповідно до домінуючої тональності;

- колорит побудований на колірних контрастах взаємодоповнюючих кольорів: наприклад, зелено-червоний, фіолетово-охристий і т. п.

Колорит на основі одного домінуючого відтінку створює відчуття врівноваженості, визначеності, іноді статичності. Винятки бувають, коли в якості головного обраний дуже яскравий колір-тоді все зображення набуває сильного емоційне звучання. Побудова колориту на контрасті взаємодоповнюючих кольорів вносить в композицію відчуття драматизму, боротьби протилежностей, загострення пристрастей. Щоб контрастні яскраві кольори об'єднувалися гармонійно, їх або врівноважують за площею, або "заспокоюють» і "примирають" нюансною опрацюванням, вкрапленням інших відтінків. Колірна напруга має чергуватися з розрядкою, а поєднання контрастів-підкорятися ритм.[2,с.50].

2.2. Види ілюстрації

Ілюстрація найбільш важлива складова книги. Кольорові і чорно-білі або кольорові ілюстрації розміщуються на обкладинці, палітурці форзаці фронтиспис, шмуцтитулі на полях виконують роль буквиць, заставок і кінцівок. Ілюстрації являють собою орнаменти сюжетні зображення пов'язані безпосередньо з текстом книг, різноманітні технічні допоміжні малюнки [4]

Ілюстрація кінцівка, застосовуються виключно в кінці глав або всієї книги. Інколи кінцівка демонструє заключну дію твору або розповіді, близько пов'язана з тим, на чому закінчує свою розповідь письменник. Вони також, як і заставки, можуть бути сюжетно тематичними, орнаментально-декоративними або символічними. Треба щоб кінцівки гарно композиційно поєднувалися з останньою смугою і сприймалися як такі, що закінчують текст. Заставки і кінцівки виконуються в одному стилі, бо вони пов'язані і знаходяться поруч на книжковому розвороті [6, с. 150].

Кінцівка Ілюстрації полосні, полуполосні або форматні, розворотні ілюстрації та малюнки на полях – всі ілюстрації розташовуються в середині тексту, їх місце в книзі поряд з частиною тексту, який вони зображують у зорових образах. Формату ілюстрації залежить від значущості події. Ілюстрацій, розташованих усередині оповідання, зазвичай має прямий взаємозв'язок до тексту, який йде за ними. Для розворотних або смугових ілюстрацій вибирають найбільш важливі події твору.

Не дуже значущі події та образи відображають на маленьких оборотних або малюють на полях. Ілюстрації на полях. Ініціал (від лат Initialis – початковий) – початкова буква розділу в тексті книги, рукописі, створена художником. У побуті збереглася давньоруська назва ініціалу – буквиця. Перша сторінка тексту книги, зазвичай прикрашена заставкою або буквицею, називається спускою або спусковою смугою [13, С. 200].

Фронтиспис розташовується перед титульним листом, є ілюстрацією до літературного твору, тому передає його загальну атмосферу і настрої. Фронтиспис може відображати головні теми, розкривати яскраву ідею автора,

представляє нам портрет головного героя або портрет сомого письменника [10,с.90.].

Є чотири основних види верстки ілюстрацій: Перший відкрита верстка, зображення розміщують знизу чи зверху сторінки. Стикуються з текстом ілюстрації одним (за заверстці в розріз) чи двома (при заверстці в оборку) боками. Другий закрита верстка. Ілюстрації розташовують всередині тексту. Стикуються з текстом так ілюстрації двома (при заверстці врозріз) чи трьома (при заверстці в оборку) боками. Третій глуха верстка. Ілюстрація в багатоколонній верстці заверстуються всередину тексту.

Стикуються з текстом такі ілюстрації всіма чотирма боками. Четвертий верстка ілюстрацій на полях. Ілюстрації малого формату розміщують на полях видання. з текстом вони ілюстрації не стикуються. Якщо верстка виходить на поля, то вона буває відкритою або закритою. Для окремих видань такі ілюстрації верстають так, щоб при обрізанні блока обрізалась частина ілюстрації. Таку верстку називають "під обрізку". Зображення, що заповнюють усю сторінку видання, називають "сторінковими", а верстку таких зображень називати сторінковою. При верстанні ілюстрація повністю або частково займає сусідню сторінку, то верстку називають розворотною, а коли знаходиться на наступні сторінки – багаторозворотною[3,с73].

Ілюстратор не переслідує цілей супроводжувати текст дублюючим, сліпо буквальним зображенням. Його завдання - дати найбільш глибоке розуміння архітектоніки книги, її матеріалу, її сенсу. У його розпорядженні і метафора і алегорія - все це передбачає пошук засобів, що підсилюють і розвивають образну побудову книги. Дуже важливо звичайно почуття міри і смаку, щоб не нав'язливо, але тактовно і точно, з великим відбором засобів і акцентів піднести свою версію книги. Це і є умовне простір книги, створюване за законами книжкової архітектури.

Важливий елемент книжкового простору - шриффт, смуга набору, формат, поля, композиція видання - це є точкою відліку у всіх побудовах. Шриффт може переходити в ілюстрацію, граючи декоративну, допоміжну роль,

а може бути навпаки - і тоді ілюстрація доповнює текст і служить декоративною аранжуванні. Ці взаємодії нескінченно варіативні і вимагають від художника книги дуже щільної роботи з макетом на стадії ескізу

Природно, такий підхід веде до відмови від ілюзорності, від статики, коли картинка займає смугу набору і виконує функцію пасивного супроводу тексту. Навпаки - цього протиставляється активний рух, ритм, перетворення і парадокси - величезний арсенал можливостей. Гіперболізація і метафора виходять на перший план.

Поєднуючи непорівнянне, художник озброєний умовним простором може режисерувати життя книги непередбачуваним чином, зіштовхуючи контрастні форми, прискорюючи і сповільнюючи ритм, роблячи і тримаючи паузи, розвиваючи рух. Він може розгортати дію книги, вибравши одну точку зору, а може змінювати ракурси, шукати кадри і перетворитися в оператора з рухомою камерою на плечі. У кожного способу вираження природно свої мотивації. Головне воно не повинно суперечити тексту. І не повинно перебивати текст. Найкраще і правильне оформлення то, яке органічно зливається з книгою, а не кричить про себе.

Як відомо, одним і тим же словом "ілюстрація" називають зображення різні за змістом і формою, за значенням для твору і читача, по зв'язку між малюнком і текстом, по техніці виконання.

Відповідно цілям, які переслідує зображення, ілюстрації можна поділити на: художньо-образні (тлумачення літературного твору засобами книжкової графіки). науково-пізнавальні (карти, плани, схеми, креслення)

Художньо-образні ілюстрації створюються в основному до літературно-художніх видань з метою посилення загального враження від літературного твору за допомогою зорових образів. Тут не пасивне повторення сюжету, а творча переробка та інтерпретація його книжковим графіком. Достовірність і цінність подібних ілюстрацій полягає не стільки в точному відображенні епохи, під час якої відбуваються описувані в творі події, скільки у вірній передачі суті розкривається автором конфлікту [21].

Науково-пізнавальні ілюстрації являють собою зображення предметів і явищ живої або неживої природи, людини, результатів людської діяльності, логічних і математичних відносин. Метою пізнання буде той чи інший предмет, та чи інша наукова істина. Такі ілюстрації служать засобом осягнення навколишнього світу, тому від них вимагається бездоганна точність, максимальне наближення до оригіналу. Для таких ілюстрацій важливою стає не емоційна і художня, а наукова достовірність.

Висновки Залежно від сили уяви, якою володіє читач, ілюстрація може багато підказати йому і емоційно, і інформаційно, закріпити його уявлення про зовнішність дійових осіб, характер обстановки, місце дії, словом ввести його в атмосферу літературного твору. Завдяки правильному розташуванню зображень ілюстрація живе в пам'яті читача, повертаючи його до прочитаного. Тут діє перевага зорових вражень перед літературною пам'яттю, що зберігає враження про прочитане. Спогад про ілюстрацію веде пам'ять читача до раніше прочитаного твору [4,с380].

Висновки

У нашому дослідженні ми з'ясували що ілюстрація має свій початок ще в Стародавньому Єгипті спочатку це є ілюстрації до пісень на папірусі а потім це вже друкована графіка з використанням чорного кольору і золота. В XIV-XV столітті широковідомими стають маленькі ілюстрації що знаходились на титульному листі. Звертаючи увагу на XIX століття ми спостерігаємо що митці стають більш прихильними до реалізму застосовуючи цинкографію

Розквіт ілюстрації в Україні проходив стабільними темпами і завжди прогресував. Незважаючи на вплив церкви і національними подіями, ілюстратори відкривали нові техніки до яких відноситься торцева гравюра, офорт .І зверталися до старих технік таких як естамп, різцева гравюра. Зображення виконувалися з додаванням рослинних орнаментів. Українська ілюстратори графік демонструє ситнез загальноєвропейських мистецьких тенденцій і національних особливостей художнього процесу.

Друге завдання нашої роботи дозволяє зробити висновок. Мистецтво ілюстрації можна сказати що кожна техніка виконання ілюстрації має свої особливості зображення . І надає характер і атмосферу взаємності від насиченості тону або кольору. Туш дає можливість можливість робити тонкі лінії і детально виконувати роботу

Основна мета акварельної ілюстрації-створення ефектів і відтінків шляхом додавання води для створення різних прозорих шарів пігментованого кольору. Існує багато глибини і деталізації, які часто виходять з цього методу. Ілюстрації тушшю помітні в ситуаціях, коли Ілюстратор хоче мати точну, детальну роботу і мати високий контраст між використовуваними елементами. Більшість ілюстрацій використовують один колір і різні відтінки його на плоскій поверхні, щоб отримати монохромну, але дуже деталізовану роботу. Для отримання ефектів використовуються різні точки, лінії і щільності.

Третє завдання полягало дослідити ілюстрування як вид Ілюстація малюнок, картина або друкований твір мистецтва, який пояснює, прояснює, висвітлює, візуально представляє або просто прикрашає письмовий

текст, який може мати літературний або комерційний характер. Історично книжкова ілюстрація та журнальна / газетна ілюстрація були переважаючими формами цього типу візуального мистецтва, хоча ілюстратори також використовували свої графічні навички в області плакатного мистецтва, реклами, коміксів, анімаційного мистецтва, вітальних листівок, мультиплікаційних смуг.

Більшість ілюстративних малюнків були зроблені пером і чорнилом, вугіллям або металом, після чого вони були відтворені з використанням різних друкованих процесів, включаючи гравюру на дереві, гравюру, офорт, літографію, фотографію і напівтонову гравюру.

З четвертого завдання ми можемо зробити такі висновки. Ілюстративні зображення - це твори, які мають велику силу у сприйнятті в певному поєднанні з текстом і бере участь в її сприйнятті читача. Зазвичай ілюстрації складає єдине ціле з художнім або літературним твором. Ілюстрація не завжди бере участь в тексті, вона може заважати в творі якщо зміст тексту не потребує ілюстрацій. Художнику стає співавтором книги, робить зрозумілими ідеї та образи автора твору, допомагаючи тим самим краще розуміти зміст, конкретніше уявити, оточення героїв книги. Чим багатший і складніший світ, який пропонує нам автор-Ілюстратор, чим він переконливіший і досконаліший пластично - тим більше приводів для роздумів. Це зовсім не означає, що ілюстрація є простим художнім переказом тексту.. Ілюстрації це як своєрідний орієнтир по книзі і заохочує читачів. До основних функцій зображень у виданнях: емоційно-психологічна, естетична та інформаційна. Книжкова графіка відображає дійсність через наочне відтворення її зримих форм, передає вигляд предметів і явищ навколишнього світу.

У свою чергу, книжкова графіка-складова частина книжкового видання. Книга включає в себе літературу, графіку, мистецтво шрифту і поліграфічне мистецтво. Конструкція книги звичайна: книжковий блок, обкладинка, палітурка, форзац, титульний лист, шмуцтитули, ілюстрації (фронтиспис, смуги, заставки, кінцівки, ініціали і шрифти. Ці елементи, піддаються композиційним правилам,

Список використаних джерел

- 1 Атабеков Н. А. Атабеков Н. А. Словник-довідник ілюстратора науково-технічної книги / Н. А. Атабеков. - М.: Книга, 2001. - 282 с.
- 2 Пуригін В.З. Живопис, графіка. - М.: ГАЛАРТ, 2000. 73 с.
- 3 Ляхов В.Н. про художнє конструювання книги. М., 2005.
- 4 Сідоров, А. А. Історія оформлення книги / А. А. Сідоров. – М.–Л. : Гизлегпром, 2011. – 380 с
- 5 Воронов О.П. Книжна графіка. – М.: Советский художник, 2003-89 с.
- 6 Гончаров, А.Д. Художник і книга / А.Д. Гончаров. - К., 2010. - 150с.
- 7 Логвин.Г.Н. З глибин. Гравюри українських стародруків XVI-XVIII ст. 2000./Г.Н Логинов – К., «Дніпро»,С.70
- 8 Іттен І. Мистецтво кольору / І. Іттен; пер. з англ. Л. Монахова. - Х.: Изд. : Д. Аронов, 2011 р. - 220 с
- 9 Касіян.В. Мистецтво графіки./ В.Касіян – К., 2013.С.36.
- 10 Лехов В Н. Мистецтво книги/Н.В.Лехов - Х.2002-90 с.
- 11 Лещинский А. А Лещинський А. А. Основи графіки: навч. посіб. / А. А. Лещинський. - Гродно: ГрГУ, 2003. - 194 с
- 12 Макаренко, Микола. Орнаментація української книжки XVI–XVII ст. / Микола Макаренко ; Укр. наук. ін-т книгозн. — Електрон. текст. дані — Київ : [б. в.], 2005 (Київ: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2011).
- 13 Нелюта А.М.Словник образотворчого мистецтва Харків 200- С.200.45 с.
- 14 Попов П.М. початковий період книгодрукування/П. М. Попов - К. 2010-90 с.
- 15 Семенов О. С. Іван Білібін: про художника / О. С. Семенов. - 3-е изд. - М.: , 2009.- 87 с.
- 16 Турченко Ю.Я. Український естамп. – К.:Наукова думка, 2000. – 235с.
- 17 Культура osvita.ua/vnz/reports/culture/
- 18 Літографія.http://esu.com.ua/search_articles.php?id=55846
- 19 Література та зображення. <http://litakcent.com/2016/03/15/literatura-ta-zobrazhennja/>

- 20 Степанов Ю. С. интертекст до основ порівняльної концептології // звітки а н літератури и мови Х. 2001 Т. 60. №1.С.8
- 21 Книжная иллюстрация. Понятия. Значения. Виды. URL:
<http://www.slideshare.net/Borisovna58/ss-2589938> (дата обращения:
20.04.2012
- 22 Рябина Н.З. Технология редакционно-издательского процесса [Электронныйресурс]//Интенетбиблиотека.URL:http://www.xliby.ru/tehnichekie_nauki/tehnologija_redakcionno_izdatelskogo_processa/index.php
(дата обращения